

DAŇOVÁ EVIDENCE *podnikatelů* 2025

- *minimum daňové optimalizace*
- *nejčastější chyby v daňové evidenci*
- *radý, jak vést daňovou evidenci*
- *daňová omezení u vybraných osobních aut*
- *daňová evidence nebo paušální daň?*
- *vrácení DPH u neuhrazených faktur*
- *komplexní příklad vedení daňové evidence*
- *vyplněné nové daňové přiznání za rok 2024*

Jiří Dušek

DAŇOVÁ EVIDENCE *podnikatelů* 2025

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

*Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.*

Edice Účetnictví a daně

Ing. Jiří Dušek

Daňová evidence podnikatelů 2025

Vydala GRADA Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

tel.: 234 264 401

www.grada.cz

jako svou 9 888. publikaci

Realizace obálky Vojtěch Kočí

Sazba Jan Šístek

Odborná redaktorka Ing. Michaela Průšová

Počet stran 152

Dvacáté druhé vydání, Praha 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© GRADA Publishing, a.s., 2025

ISBN 978-80-271-7762-2 (pdf)

ISBN 978-80-271-5665-8 (print)

Obsah

Předmluva k aktuálnímu vydání	7
1 Předmět a cíl daňové evidence	8
1.1 Právní úprava daňové evidence	8
1.2 Předmět daňové evidence	9
1.3 Cíl daňové evidence	10
1.4 Jak vést daňovou evidenci	10
1.5 Zahrnutí daně dědické a darovací do zákona o daních z příjmů od 1. 1. 2014	11
1.6 Oznámení o osvobozených příjmech FO	12
1.7 Jednoduché účetnictví (novela – zákon o účetnictví č. 221/2015 Sb.)	12
1.8 Poplatník v paušálním režimu	12
1.9 Stravovací paušál	14
1.10 Lex Ukrajina (zákon č. 128/2022 Sb.)	15
2 Forma a obsah daňové evidence	16
2.1 Obsah daňové evidence	16
2.2 Forma daňové evidence	16
2.3 Způsoby oceňování majetku a dluhů	17
2.4 Skutečný stav majetku a dluhů	18
2.5 Daňový doklad	19
2.6 Zákon o daních z příjmů § 7b Daňová evidence	20
2.7 Nezaplacené náklady, které jsou v daňové evidenci daňovým výdajem	21
2.8 Archivace v daňové evidenci	21
2.9 Cizí měna v daňové evidenci	21
2.10 Nejčastější chyby v daňové evidenci	22
2.11 Přehled některých uzávěrkových operací v daňové evidenci	22
3 Evidence příjmů a výdajů	24
3.1 Evidence příjmů	24
3.2 Evidence výdajů	25
3.3 Výdaje paušálem	26
3.4 Spolupracující osoby	27
3.5 Deník příjmů a výdajů	28
4 Daňová evidence pohledávek	33
4.1 Oceňování pohledávek	33
4.2 Obsah a forma evidence pohledávek	33
4.3 Dobropisy pohledávek (vrubopisy)	35
5 Daňová evidence dluhů	36
5.1 Oceňování dluhů	36
5.2 Obsah a forma evidence dluhů	36
5.3 Zápočet pohledávek a dluhů	37
5.4 Zánik dluhu dohodou mezi věřitelem a dlužníkem	38
5.5 Platební kalendář	38
5.6 Dobropisy závazků	38
5.7 Povinnost vrátit odpočet z dluhů při zrušení registrace DPH	39
6 Evidence daně z přidané hodnoty	40
6.1 Předmět daně z přidané hodnoty	40
6.2 Registrační povinnost plátce DPH	40
6.3 Ostatní k DPH	42
6.4 Kontrolní hlášení DPH (§ 101c až § 101k zákona DPH)	43
6.5 Vedení evidence DPH	43
6.6 Sdružení (společnost) a DPH	44
6.7 Odpočet DPH u osobních aut	45
6.8 Nezaplacené pohledávky (§ 74b)	46
7 Evidence dlouhodobého majetku	47
7.1 Oceňování dlouhodobého majetku	48
7.1.1 Ocenění pořizovací cenou	48
7.1.2 Ocenění vlastními náklady	49
7.1.3 Ocenění cenou stanovenou pro bezúplatné plnění	49
7.1.4 Ocenění majetku reprodukční cenou	50
7.2 Evidence dlouhodobého majetku	50
7.3 Odpisy dlouhodobého majetku	52
7.3.1 Rovnoměrné odpisování	54

7.3.2	Zrychlené odpisování	55
7.3.3	Mimořádné odpisy (§ 30a)	58
7.4	Vyřazování dlouhodobého majetku	59
7.4.1	Vyřazování dlouhodobého majetku v důsledku prodeje	59
7.4.2	Vyřazování dlouhodobého majetku v důsledku darování	60
7.4.3	Vyřazování v důsledku škody nebo manka	60
7.4.4	Vyřazování v důsledku likvidace	61
7.4.5	Vyřazování v důsledku přeražení majetku do osobního užívání	61
7.5	Evidence neodpisovaného dlouhodobého majetku	62
8	Evidence najatého majetku	63
8.1	Operativní leasing	63
8.2	Finanční leasing	63
8.3	Pojem akontace a problémy s ní spojené	64
8.4	Odkoupení najaté věci po skončení nájmu	65
8.5	Způsob evidence najatého majetku	66
8.6	Nahrazení finančního leasingu úvěrováním	66
9	Zásoby a jejich evidence	68
9.1	Vymezení zásob	68
9.2	Oceňování zásob	68
9.3	Evidence zásob	69
9.4	Přirozené úbytky a ztratné zásob	71
9.5	Výpočet marže u zboží v daňové evidenci	72
10	Zvířata	73
11	Krátkodobý finanční majetek	74
11.1	Korunová pokladna	74
11.2	Valutová pokladna	74
11.3	Ceniny	75
11.4	Korunové bankovní účty	75
11.5	Devizové bankovní účty	75
11.6	Prodej přes internetový obchod hrazený prostřednictvím platební brány	75
11.7	Virtuální aktivum	76
11.8	Krátkodobé cenné papíry	76
12	Mzdová evidence	78
13	Rezervy a jejich evidence	81
13.1	Rezervy na opravy hmotného majetku	81
13.2	Rezervy na pěstební činnost	83
13.3	Ostatní rezervy	83
14	Evidence jízď a ostatních skutečností	84
14.1	Evidence jízď	84
14.2	Silniční daň	87
14.3	Náhrady při použití motorového vozidla	87
14.4	Evidence ostatních skutečností	90
15	Vedení deníků příjmů a výdajů	91
15.1	Transakce před zahájením podnikání	91
15.2	Transakce v průběhu zdaňovacího období	93
15.3	Úpravy prováděné před uzavřením deníků příjmů a výdajů	100
16	Minimum daňové optimalizace	103
17	Přechod z daňové evidence na účetnictví	104
18	Komplexní příklad	106
19	Přiznání k dani z příjmů fyzických osob	133
19.1	Přehled hlavních slev uplatnitelných v daňovém přiznání	133
19.2	Daňové zvýhodnění na vyživované dítě (§ 35c/1 ZDP)	133
19.3	Příjmy, které se zahrnují či nezahrnují do vlastního příjmu manželky (manžela)	133
19.4	Možnost zahrnutí dohod o provedení práce do daňového přiznání	134
19.5	Bytová potřeba § 4b	134
19.6	Sociální a zdravotní pojištění OSVČ – minimální zálohy	135
19.7	Lhůta pro podání daňového přiznání	136
19.8	Povinnost fyzické osoby podat daňové přiznání	136
20	Příklad vyplnění daňového přiznání za rok 2024	138
20.1	Zadání příkladu	138
20.2	Postup sestavení daňového přiznání podnikatele za rok 2024	139
	Seznam literatury	149

Předmluva k aktuálnímu vydání

Toto vydání reaguje na zákonné změny. Jsou zde uváděny aktuální odkazy na zákonné předpisy.

Byla doplněna nová kapitola o daňových limitech u osobních aut od roku 2024 (kap. 6.7).

Z důvodu ještě plně nezažitých nových pojmů vyvolaných rektifikací soukromého práva je uveden stručný slovník pojmů z nového občanského zákoníku (NOZ) a zákona o obchodních korporacích (ZOK):

Starý pojem	Nový pojem
závazek	dluh = co má být ze závazku plněno
sdružení	společnost
člen sdružení	společník společnosti
dar	bezúplatné plnění
půjčka	zápůjčka
úvěr a půjčka	úvěrový finanční nástroj
nájem	pronájem, pacht
společnost	obchodní korporace
podnik nebo část podniku	obchodní závod
společník, člen družstva	člen obchodní korporace
příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky	příjmy ze závislé činnosti
příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti	příjmy ze samostatné činnosti
dividendy a jiné podíly	podíly na zisku

Některé příklady jsou ponechány v původním starším časovém období. Jedná se o některé speciální případy, které takto skutečně platily. Pokud je již odlišný zákonný předpis pak je to uvedeno. Dále jsou to příklady, které probíhají přes více let – odpisy majetku, finanční leasing.

Příklad daňového přiznání za rok 2024 je zpracován na daňovém portálu české daňové správy. Jedná se o výbornou možnost pro každého poplatníka, protože toto zpracování je s provedením všech možných kontrol. A zároveň jeho obsluha nevyžaduje žádné velké odborné počítačové vědomosti.

Své připomínky, náměty i vlastní zkušenosti můžete posílat na adresu: dusek.jiri@tiscali.cz.

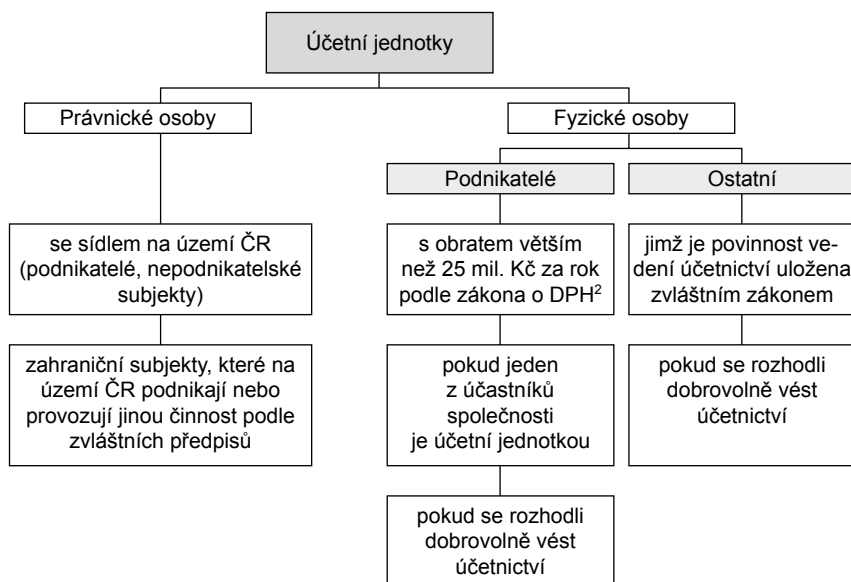
J. Dušek

1 Předmět a cíl daňové evidence

Daňová evidence si klade za cíl poskytnout údaje potřebné ke zjištění základu daně z příjmů. Je určena pro ty subjekty, které nejsou účetními jednotkami ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Za účetní jednotky se podle § 1 tohoto zákona považují právnické a některé fyzické osoby, jak je znázorněno na obr. 1.1. Novela zákona o účetnictví, která vstoupila v platnost od 1. 1. 2004, uložila účetním jednotkám vést podvojně účetnictví a současně zrušila jednoduché účetnictví¹. Místo jednoduchého účetnictví byla pro podnikatele zavedena daňová evidence v podobě záznamů pro daňové účely.

1.1 Právní úprava daňové evidence

Legislativně je daňová evidence upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. I když novela zákona o účetnictví již neuvažovala v roce 2004 s jednoduchým účetnictvím byla dána fyzickým osobám, prokazujícím povinnosti pro daňové účely, možnost přechodného období tak, aby 1. 1. 2005 bylo jednoduché účetnictví nahrazeno daňovou evidencí.

Obr. 1.1 Subjekty, které jsou účetní jednotkou ve smyslu zákona o účetnictví

Možnost vedení daňové evidence je uvedena v zákoně o účetnictví č. 563/1991 Sb. v § 1/2/e. Je zde zároveň uvedena povinnost pro fyzické osoby, kdy musí vést účetnictví.

¹ Tato koncepce jednotných účetních pravidel pro všechny druhy účtujících subjektů je reakcí na vstup ČR do EU, jejíž členské země používají výhradně podvojně účtování a jednoduché účetnictví je pro ně neznámým pojmem.

² Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

§ 1 OBECNÁ USTANOVENÍ

(2) Tento zákon se vztahuje na účetní jednotky, kterými jsou

...

- d) fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,
- e) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku.
- f) ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí,
- g) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou společníky sdruženými ve společnosti, pokud alespoň jeden ze společníků sdružených v této společnosti je osobou uvedenou v písmenech a) až f) nebo h) až l),
- h) ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis,

1.2 Předmět daňové evidence

Podle toho jaký druh příjmů fyzické osoby, poplatníci daně z příjmů získávají a jaké výdaje k těmto příjmům uplatňují musí povinně vést následující dokumentaci:

- záznamy o příjmech a evidenci pohledávek vzniklých v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou samostatnou výdělečnou činností (podnikatelé, kteří neuplatňují výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, ale v paušální výši, stanovené procentem z příjmů podle § 7 odst. 9, zákona o daních z příjmů),
- záznamy o příjmech a vynaložených výdajích v časovém sledu, evidenci hmotného majetku, který lze odpisovat, evidenci o tvorbě a použití rezervy na opravy hmotného majetku (pokud se vytváří), evidenci o pohledávkách a dluhích ve zdaňovacím období, ve kterém dochází k ukončení pronájmu a mzdové listy, pokud jsou vypláceny mzdy (poplatníci mající příjmy z pronájmu a uplatňující výdaje na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů podle § 9 zákona o daních z příjmů),
- daňovou evidenci ve smyslu § 7b zákona o daních z příjmů (fyzické osoby, které mají příjmy ze samostatné výdělečné činnosti³ a uplatňují výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Daňová evidence je v podstatě obdobou jednoduchého účetnictví, je však mnohem méně administrativně náročná, je značně jednodušší po metodické stránce a klade podstatně nižší nároky na technické vybavení. Zachycuje podle zásady jednoduchosti pouze peněžní toky, které bezprostředně souvisejí s podnikáním, a stav majetku a dluhů podnikatele (firmy) na konci zdaňovacího období. Obdobně jako účetnictví vymezuje složky majetku, které podléhají evidenci, a určuje metody oceňování majetku a dluhů. Výslovně není předepsána ani forma daňové evidence. Uložena je pouze povinnost uchovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neskončila lhůta pro vyměření daně stanovená zákonem o daních z příjmů (§ 7b odst. 5) nebo zvláštním předpisem⁴.

³ dále jen podnikatelé

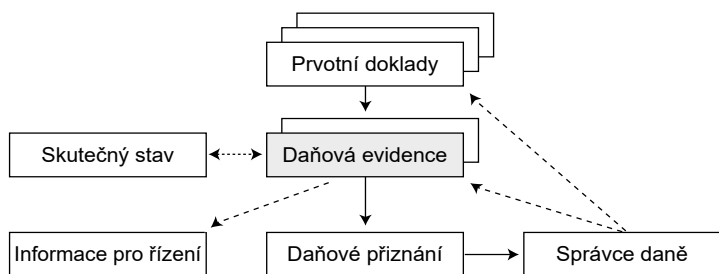
⁴ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

1.3 Cíl daňové evidence

Daňová evidence slouží ke zjištění základu daně z příjmů (je vstupní databází pro daňové přiznání), ale pokud bude průběžně vedena, má i druhý užitek, neboť poskytuje přehled o stavu a pohybu majetku a dluhů podnikatele (firmy) a je tedy využitelná pro ekonomické rozhodování, pro řízení firmy. Stejně jako účetnictví se opírá o prvotní doklady, z nich provádí záznamy, které dále třídí a sumarizuje. Postup zpracování daňové evidence je schematicky znázorněn na obrázku 1.2.

Z obrázku je zřejmé, že poslední fází je zpracování daňového přiznání, které předkládá podnikatel na konci příslušného zdaňovacího období správci daně. Do daňového přiznání musí být promítnuty i případné rozdíly mezi daňovou evidencí a skutečným stavem majetku a dluhů podnikatele, zjištěným na konci zdaňovacího období (tečkovaná vazba na obrázku 1.2). Zpětné (čárkované) vazby na obrázku pak znázorňují kontrolní funkci správce daně.

Dalším úkolem daňové evidence je zajistit povinnosti plynoucí podnikateli z § 100 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, pokud je registrovaným plátcem této daně. Daňová evidence musí poskytovat zejména údaje potřebné pro správné stanovení daňové povinnosti a musí být vedena v členění potřebném pro sestavení měsíčního nebo čtvrtletního daňového přiznání. Plátce DPH je povinen vést také evidenci uskutečněných plnění, která nejsou zdaňitelná.

Obr. 1.2 Postup vedení daňové evidence

1.4 Jak vést daňovou evidenci

Zákon neurčuje způsob ani formu, jak vést daňovou evidenci. Toto záleží pouze a jen na poplatníkovi.

Zde lze ale doporučit několik forem.

- 1) Úplně začínající podnikatel v malém rozsahu:
 - Zcela postačí obyčejný sešit. Výhodná je příprava tabulky v Excelu.
 - Lze si zadarmo stáhnout z internetu tabulku v Excelu pro vedení daňové evidence.
- 2) Úplně začínající podnikatel, ale ve větším (očekávaném) rozsahu:
 - Zde je určitě lepší mít již program pro daňovou evidenci. Opět lze si zadarmo stáhnout program z internetu nebo využít i on-line řešení.
- 3) Zadat evidenci nějaké účetní firmě.

Při rozhodování musí minimálně vědět:

- a) Zda-li bude mít zaměstnance.
- b) Bude-li plátcem DPH – a to i dobrovolně.
- c) Zda povede položkovou skladovou evidenci.

Pokud v daňové evidenci uplatňuje výdaje paušálem (%) – nemusí vést výdaje.

A je zde ještě jedna možnost – přejít na paušální daň, kde daňovou evidenci nemusí vést a ani se starat o platby sociálního a zdravotního pojištění a o daňové přiznání.

Minimální evidenci, kterou musí poplatník vést, je evidence příjmů. A to z těchto důvodů:

- a) Limit pro povinnou registraci k DPH – hodnota obrátu 1 mil. Kč pro rok 2022.
- b) Tento limit je zároveň limitem pro paušální daň.

Ani způsob vedení příjmů pro tyto účely není žádným předpisem specifikován.

1.5 Zahrnutí daně dědické a darovací do zákona o daních z příjmů od 1. 1. 2014

K 1. 1. 2014 je daň dědická a darovací zahrnuta do zákona o daních z příjmů. Zákon používá pojem „bezúplatný příjem“, který zahrnuje:

- příjmy z dědění
- příjmy z odkazu
- darování
- jiné příjmy nabyté bez poskytnutí protiplnění

Již tedy nerozlišuje, zda-li byly dary přijaty v souvislosti s podnikáním, či nikoliv.

Bezúplatné příjmy jsou:

- dle § 4a/1/m a § 19b/1/d:
 - vydlužitele při bezúročné zápůjčce
 - vypůjčitele při výpůjčce
 - výprosníka při výprose
- dle § 10/3c:
 - ostatní bezúplatné příjmy (dědictví,...)

Bezúplatné příjmy FO (§ 4a/1/m, § 10/3 jiné než § 4a/1/m) jsou osvobozeny:

- od příbuzného v linii přímé a v linii vedlejší, pokud jde o...
- od osoby se kterou před obdržáním žil bezprostředně nejméně 1 rok ve společně hospodařící domácnosti nebo byl na tuto osobu odkázán výživou
- obmyšleného z jeho majetku...
- v úhrnu příjmy od téhož poplatníka nepřesáhnou ve zdaňovacím období
 - 100 000 Kč (§ 4a/1/m/4.)
 - 15 000 Kč (§ 10/3/c/4.) ostatní nahodilý bezúplatný příjem

1.6 Oznámení o osvobozených příjmech FO

Jedná se o úplně nové oznámení správci daně. Poprvé se toto oznámení podává až za zdaňovací období roku 2015, tj. nejspíše do 31. 3. 2016.

Pokud FO obdrží příjem, který (§ 38v):

- je od daně z příjmu FO osvobozen,
- je vyšší než 5 000 000 Kč (nelze rozložit),
- a toto nemůže FU zjistit z rejstříků či jiné evidence (jeho zjištění zveřejní na webu) (§ 38v/3),

je povinna oznámit FU (není určena forma) u tohoto příjmu (§ 38v/2):

- výši ,
- popis okolností nabytí,
- datum vzniku,

a to do dne podání daňového přiznání za období, kdy příjem obdržel (§ 38v/1), i když nemusí podat DP.

U společného jmění manželů – oznámí jeden (§ 38v/5).

Pokud toto neprovedete, jsou zde velké pokuty za neoznámení osvobozeného příjmu (§ 38w):

Z částky neoznámeného příjmu je pokuta	%
a) Povinnost splnil, aniž by byl vyzván	0,1 %
b) Povinnost splnil na základě výzvy náhradní lhůtě (38v/4)	10 %
c) Povinnost nesplní ani v náhradní lhůtě	15 %

Na stránkách Finanční správy naleznete:

- Formulář tohoto oznámení
- Podrobný přehled osvobozených příjmů.
- Pokyn GŘR D-28 k promíjení pokuty za neoznámení osvobozeného příjmu
- Některé sporné případy řeší zápis KDP ČR a GŘR ČR č. 452/22.04.15

1.7 Jednoduché účetnictví (novela – zákon o účetnictví č. 221/2015 Sb.)

Jednoduché účetnictví, které se objevilo v novele zákona o účetnictví (§ 13b), se netýká podnikatelů. Jde o možnost vést jednoduché účetnictví pro vyjmenované účetní jednotky s limitem příjmů a majetku do 3 000 000 Kč (§ 1f). Jde např. o honební společenstva, spolky PO, dobrovolné hasiče, církve atd.

Podle připravované novely zákona o účetnictví se jednoduché účetnictví bude nazývat hoto-
vostní účetnictví.

1.8 Poplatník v paušálním režimu

Jedná se o případ, kdy se chcete zbavit daňové evidence. Jedná se o § 2a, § 7a a § 38lk.

Paušální daň je dobrovolný způsob, jak mohou některé OSVČ od roku 2021 za přísně daných podmínek vyřešit daňové a odvodové povinnosti jedinou trvalou měsíční platbou. Nepodá-

vá se daňové přiznání, ani hlášení na sociální správu či zdravotní pojišťovnu. Se zdravotní pojišťovnou ani správou sociálního zabezpečení se už nic dalšího neřeší. Jednáte tedy pouze s finančním úřadem, který jim informace předá, a tím odpadá nutnost komunikace se třemi úřady zároveň. Toto platí i pro začínajícího podnikatele.

Zda je toto řešení pro vás finančně výhodné si můžete spočítat na kalkulačce ministerstva financí.

Nejdůležitější fakta ohledně paušální daně:

- Kdo může být v paušálním režimu – neplátce DPH.
- Je ale nutné si vést nějakou jednoduchou evidenci příjmů, aby bylo možné prokázat výši ročních příjmů – viz dále.
- Do tohoto příjmu se nezahrnují osvobozené příjmy a příjmy daněné srážkovou daní.
- Nesmí být příjem ze závislé činnosti (výjimka DPČ a DPP).
- Souhrnná výše příjmů z nájmu podle § 9 a ostatních příjmů podle § 10 nesmí v daném roce, kdy je poplatník v paušálním režimu, přesáhnout limit 50 tisíc Kč.
- Tyto měsíční zálohy jsou splatné vždy do 20. dne daného měsíce. Daň je možné zaplatit i jednorázově na celý rok dopředu.
- Není možné uplatňovat slevy na dani a daňová zvýhodnění.

Výhody paušální daně:

- Nemusíte vést daňovou evidenci.
- Nepodáváte daňové přiznání.
- Nepodáváte hlášení na sociální správu ani tam nic neplatíte.
- Nepodáváte hlášení na zdravotní pojišťovnu ani tam nic neplatíte.
- Platíte vše jednou částkou měsíčně na finanční úřad.

Pokud dojde ke změně stanovených vstupních podmínek, pak je nutné:

- podat daňové přiznání a doplatit daň z příjmů,
- podat přehledy sociálního a zdravotního pojištění a doplatit pojistné.

V případě přechodu na paušální daň se základ daně upravuje podle § 23/8.

V případě přechodu z paušální daně na daňovou evidenci se základ daně neupravuje (§ 23/8 poslední věta).

Zákon č. 366/2022 Sb. podstatným způsobem mění a rozšiřuje podmínky pro paušální daň od roku 2023. Především zavádí tři pásma pro paušální daň. Pro stanovení pásma paušální daně je zohledněno možné uplatnění výdajového paušálu (§ 7/7), aby se paušální daň přiblížila odvodům, kdyby paušální daň nebyla, ale bylo běžné zdanění.

Příklad: Řemeslník má roční příjem 1,9 mil. Kč. Příjem má pouze z řemeslné činnosti (100 %), kde lze uplatnit 80 % výdajového paušálu. Proto spadá do 1. pásma paušální daně.

Přehled pásem paušální daně dle % výdajových paušálů:

Roční příjem je	a alespoň 75 % příjmů je z činnosti, na které lze uplatnit některý výdajový paušál		
	80 %	60 %	40 %
do 1 mil. Kč	1. pásmo bez ohledu na to, z jaké činnosti		
do 1,5 mil. Kč	1. pásmo		2. pásmo
do 2 mil. Kč	1. pásmo	2. pásmo	3. pásmo

Jedinou měsíční zálohou paušální daně platíte tři odvody zároveň (§ 38lk):

- Daň z příjmů určena v § 38lk/7 zákona o daních z příjmů (zákon č. 586/1992 Sb.)
- Sociální pojištění určeno v § 14/3 zákona o sociálním pojištění (zákon č. 589/1992 Sb.)
- Zdravotní pojištění určeno v § 3a/5 zákona o zdravotním pojištění (zákon č. 592/1992 Sb.)

Pásmo	Rok	Paušální daň		Daň z příjmů	Pojištění měsíčně	
		měsíčně	za rok		sociální	zdravotní
1.	2023	6 208	74 496	100	3 386	2 722
	2024	7 498	89 976	100	4 430	2 968
	2025	8 716	104 592	100	5 473	3 143
2.	2023	16 000	192 000	4 936	7 446	3 591
	2024	16 746	200 940	4 936	8 191	3 591
	2025					
3.	2023	26 000	312 000	9 320	11 388	5 292
	2024	27 139	325 668	9 320	12 527	5 292
	2025					

Podrobněji k paušální dani se můžete dočíst v publikaci *Dušek, J.: Daně z příjmů. Přehledy, daňové a účetní tabulky, 16. vydání. GRADA Praha 2025.*

1.9 Stravovací paušál

Od 1. 1. 2021 (zákon č. 609/2020 Sb.) se rozšiřuje možnost příspěvků zaměstnavatele na stravování zaměstnanců o stravovací paušál. Jedná se o další novou možnost, tentokrát ale v peněžní podobě.

Doposud byla možnost poskytovat papírové stravenky či karty. Jedná se o nepeněžní plnění. Tyto možnosti zůstávají zachovány včetně „závodního“ stravování.

A tak jako u stravenek nedokládá zaměstnanec, za co je utratil, není tato povinnost stanovena ani u stravovacího paušálu.

Stravovací paušál je definován v § 6/9/b ZDP – od daně je osvobozen do stanoveného limitu:

„... peněžitý příspěvek poskytovaný zaměstnavatelem zaměstnanci na stravování za jednu směnu podle zákoníku práce do výše 70 % horní hranice stravného, které lze poskytnout zaměstnancům odměňovaným platem při pracovní cestě trávající 5 až 12 hodin.“

Pokud je dodržen limit, nepodléhá paušál dani z příjmu ani sociálnímu a zdravotnímu pojištění. Pokud bude tento peněžitý příspěvek vyšší, podléhá klasickému zdanění (jako kdyby to byla prémie).

Příspěvek se uvede na výplatní listině.

Druh příspěvku	ZAMĚSTNANEC (§ 6/9/b) příjem		ZAMĚSTNAVATEL (§ 24/2/j/4.) výdaj
	osvobozeno	neosvobozeno	daňový
stravenka	max. 70 % limitu	nad tuto hranici	vše
stravovací paušál			
závodní stravování			

Stravovací paušál na rok 2024:

177,00 Kč	Horní hranice stravného pro rok 2024 (vyhláška č. 475/2024 Sb. § 3/a)	
123,90 Kč	70 %	maximální možná částka stravovacího paušálu (i ostatního)
2 478,00 Kč	např. za 20 dní v měsíci	

1.10 Lex Ukrajina (zákon č. 128/2022 Sb.)

Od základu daně lze odečíst hodnotu darů až do výše 30 % a pro FO platí minimálně 1 000 Kč nebo částka přesahující 2 % základu daně.

Finanční dary poskytnuté na účet ukrajinského velvyslanectví a jiné účty k tomu zřízené se nemusí prokazovat žádnou darovací smlouvou, stačí výpis z účtu nebo útržek složenky.

Příspěvek na solidární domácnost dle § 8 zákona č. 66/2022 Sb. je osvobozen od daně z příjmů (§ 4/4/i).

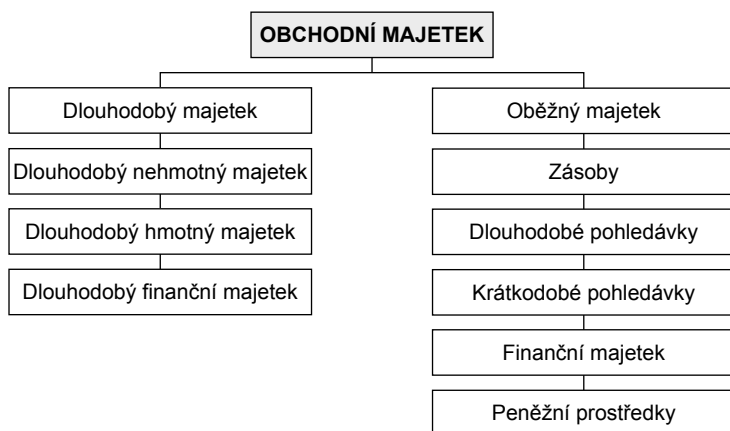
2 Forma a obsah daňové evidence

Daňová evidence obsahuje údaje o:

- příjmích a výdajích,
- majetku a dlužích podnikatele.

2.1 Obsah daňové evidence

Charakteristickým rysem evidovaných peněžních i hmotných toků je jejich příčinný vztah k podnikání tj. jsou získávány z prodeje výrobků, zboží a služeb (kladné přítoky – pozitivní cash flow) a vynakládány na dosažení, zajištění a udržení příjmů (záporné toky – negativní cash flow). Z tohoto zorného úhlu by měla daňová evidence zachytit všechny majetek a dluhy podnikatele (firmy), které ovlivňují základ daně z příjmů. Jde o majetek firmy, který je třeba k její hospodářské činnosti, a získané finanční zdroje (cizí kapitál), které se podílí na krytí majetku firmy. Strukturu obchodního majetku, který je pořizován a užíván podnikatelem, znázorňuje obrázek 2.1.

Obr. 2.1 Struktura majetku podnikatele (firmy)

Dluhy jsou definovány jako dluhy vůči věřitelům či dodavatelům, příp. jako povinnost provést v určité době sjednanou službu. V době, kdy není nutné peněžní dluhy uhradit, slouží jako zdroj peněz (tzv. obchodní úvěr). V daňové evidenci je zachycen majetek, který se podnikatel rozhodl vložit do svého obchodního majetku.

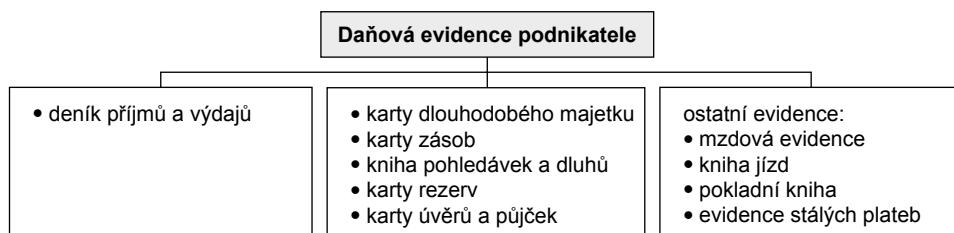
2.2 Forma daňové evidence

Podnikatel s příjmy z podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti může do daňové evidence zaznamenat pouze výdaje spojené s majetkem zahrnutým v obchodním majetku. Pro účely daně z příjmů fyzických osob se **obchodním majetkem** rozumí souhrn majetkových hodnot (věcí, pohledávek a jiných práv a peněží ocenitelných hodnot), které jsou ve vlastnictví podnikatele (firmy) a které byly nebo jsou obsahem daňové evidence. Nemovitosti nebo movité věci se přitom zahrnou do obchodního majetku celé a u podílového spoluvlastnictví

jejich část ve výši spoluvlastnického podílu, a to bez ohledu na to, zda je vložená nemovitost nebo movitá věc používána pro podnikání zčásti nebo celá.

Dnem vyřazení majetku z obchodního majetku podnikatele se rozumí den, který je zapsán v daňové evidenci. Vyřazením majetku z obchodního majetku (např. domu, ve kterém podnikal pro jeho osobní potřebu) nevzniká podnikateli žádný zdanitelný příjem, ten by nastal až v případě následného prodeje. Výdaje (náklady) podle § 24 zákona o daních z příjmů lze zapsat do daňové evidence pouze v prokázané výši a jen do výše stanovené zákonem.

Forma daňové evidence se bude odvíjet od jednotlivých složek obchodního majetku. Pro peněžní prostředky se přitom jeví jako vhodná evidence v deníku příjmů a výdajů a pro ostatní složky majetku a dluhů pak evidenční karty, nejčastěji v elektronické podobě. Schématicky je struktura daňové evidence podnikatele znázorněna na obrázku 2.2.

Obr. 2.2 Struktura daňové evidence podnikatele

Příklad 2.1: Musí mít podnikatel zřízen pro běžné podnikání bankovní účet?

Řešení:

Současná platná právní úprava obecně nepředepisuje tuto povinnost. Výjimkou je podnikatel, který je plátcem DPH, neboť v případě nadměrného odpočtu finanční úřad poukazuje vrácenou daň z přidané hodnoty na účet stanovený podnikatelem. Od 1. 7. 2004 vstoupil navíc v platnost zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, podle něhož musí podnikatelé hradit i přijímat platby nad určený limit jen bezhotovostně.

Tento limit nově určil zákon č. 261/2014 Sb. a od 1. 12. 2014 je to částka 270 000 Kč.

2.3 Způsoby oceňování majetku a dluhů

Podnikatelé oceňují a zapisují do daňové evidence majetek a dluhy:

- k okamžiku uskutečnění hospodářské transakce,
- k poslednímu dni zdaňovacího období.

K oceňování v daňové evidenci se používají následující druhy cen:

- pořizovací cena, tj. cena, za kterou byl majetek pořízen a náklady související s jeho pořízením,
- reprodukční pořizovací cena, tj. cena, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se vykazuje v daňové evidenci,
- vlastní náklady, které zahrnují přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost, a nepřímé náklady, které se k výrobě nebo k jiné činnosti vztahují,
- jmenovitá hodnota,

- vstupní cena hmotného majetku, kterou se rozumí pořizovací cena (je-li majetek pořízen úplatně), vlastní náklady (je-li pořízen nebo vyroben ve vlastní režii), hodnota nesplacené pohledávky zajištěné převodem práv (u hmotného movitého majetku, který zůstává ve vlastnictví věřitele), reprodukční pořizovací cena zjištěná podle zvláštního právního předpisu⁵ (v ostatních případech nabytí), cena zjištěná pro účely dědické a darovací (při nabytí majetku zděděním nebo darováním), hodnota technického zhodnocení⁶,
- zůstatková cena, která se určí jako rozdíl mezi vstupní cenou hmotného majetku a celkovou výší odpisů stanovených podle zákona o daních z příjmů a to i tehdy, když do výdajů na zajištění zdanitelných příjmů zahrnul podnikatel pouze poměrnou část odpisů (u majetku užívaného zčásti k podnikání) nebo když uplatňoval v některých zdaňovacích obdobích výdaje procentem z příjmů.

Pro účely daňové evidence se hmotný (dlouhodobý) majetek⁷ oceňuje vstupní nebo zůstatkovou cenou. Pohledávky vstupují do daňové evidence ve jmenovité hodnotě nebo v pořizovací ceně u pohledávek nabytých postoupením, event. v ceně zjištěné pro účely dědění nebo darování u pohledávek nabytých děděním nebo darováním.

Ostatní majetek se oceňuje pořizovací cenou, je-li pořízen úplatně, vlastními náklady⁸, je-li pořízen ve vlastní režii, nebo cenou zjištěnou pro účely daně dědické nebo darovací. Dluhy se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při převzetí pořizovací cenou. Peněžní prostředky a ceniny se oceňují jejich jmenovitými hodnotami. Pořizovací cenou pozemku je cena včetně porostu, pokud se nejedná o pěstitelský celek trvalých porostů.

Do pořizovací ceny majetku pořízeného formou finančního leasingu s následnou koupí najaté věci se zahrnou výdaje související s jeho pořízením, hrazené nájemcem. V případě úplatného pořízení nemovitých a movitých věcí, majetkových práv, pohledávek a dluhů nebo části uvedeného majetku a dluhů za jednu pořizovací cenu, se cena jednotlivých složek majetku stanoví v poměrné výši k ceně jednotlivých složek majetku oceněných podle zvláštního právního předpisu⁶, s výjimkou peněz, cenin, pohledávek a dluhů.

2.4 Skutečný stav majetku a dluhů

Pravidla pro daňovou evidenci výslovně nestanoví povinnost inventarizace majetku a dluhů. Ukládá pouze vést evidenci zásob, hmotného majetku, pohledávek a dluhů a zjistit skutečný stav na konci zdaňovacího období. O tomto zjištění sepíše podnikatel zápis. O případné rozdíly upraví základ daně podle § 24 a 25 zákona o daních z příjmů.

Zjistí-li podnikatel na konci období nebo v jeho průběhu, že u něho došlo např. k úbytku zásob, aniž by tyto prodal či použil pro svoji činnost, pak se jedná o škodu na straně podnikatele a příslušné výdaje spojené s pořízením předmětných zásob jsou daňovým výdajem do

⁵ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů.

⁶ Za technické zhodnocení se považují výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce (tj. zásahy do majetku, které mají za následek změnu jeho účelu nebo technických parametrů) a modernizace majetku (tj. rozšíření vybavenosti nebo použitelnosti majetku), pokud převýšily v úhrnu částku 80 000 Kč.

⁷ Dlouhodobostí se podle § 29 zákona o daních z příjmů rozumí doba použitelnosti (doba provozně-technické funkce) delší než jeden rok.

⁸ Pojem vlastních nákladů je vymezen v § 25 odst. 4 zákona o účetnictví jako přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost, popřípadě i část nepřímých nákladů, která se k vytvoření zásob nebo dlouhodobého majetku vztahuje.

výše náhrady, jak stanoví § 25 zákona. Došlo-li ke škodě neznámým pachatelem, a to podle potvrzení policie, jsou příslušné výdaje výdaji daňovými podle § 24 zákona.

Obdobně se postupuje i např. v případě ztráty hmotného majetku. Zůstatková cena hmotného majetku vyrazeného v důsledku škody je podle § 25 zákona daňovým výdajem do výše náhrady. Jedná-li se o škodu způsobenou neznámým pachatelem podle potvrzení policie, je zůstatková cena daňovým výdajem.

2.5 Daňový doklad

Daňová evidence slouží ke stanovení základu daně podnikatelů (fyzických osob), kteří nejsou účetní jednotkou a dosud vedli jednoduché účetnictví. Na rozdíl od jednoduchého účetnictví nevymezuje daňová evidence povinné náležitosti daňového dokladu. Jejím prostřednictvím prokazují daňoví poplatníci (podnikatelé) vynaložené náklady na dosažení příjmů z podnikání. Evidence je průkaznou tehdy, lze-li zápisy doložit odpovídajícím způsobem a je-li v souladu se skutečným stavem majetku a dluhů zjištěným na konci zdaňovacího období. Daňový doklad by tedy měl obsahovat, obdobně jako účetní doklady, alespoň tyto náležitosti:

- označení dokladu,
- obsah transakce a její účastníky,
- peněžní částku (informaci o ceně za jednotku a množství),
- datum uskutečnění transakce,
- datum vyhotovení dokladu (není-li shodné s datem uskutečnění transakce),
- podpis oprávněné osoby.

U registrovaných plátců daně z přidané hodnoty jsou náležitosti daňového dokladu vymezeny v zákoně o dani z přidané hodnoty, který navíc vyžaduje daňové identifikační číslo a sídlo nebo místo plátce a příjemce zdanitelného plnění, výši ceny bez daně celkem, sazbu daně a zaokrouhlenou výši daně. Jde o tzv. běžný daňový doklad, který může být i zjednodušený (u zdanitelných plnění do 10 000 Kč vč. DPH), nebo o tzv. doklad o použití.

Podnikatelům je ponechána volnost i pokud jde o okamžik, ke kterému se do evidence zapisují jednotlivé případy, až na evidenci k dílčímu základu daně podle § 9 zákona o daních z příjmů, kdy poplatníci jsou povinni vést záznamy o příjmech a skutečných výdajích v časovém sledu.

Příklad 2.2: Pan Kvapil hodlá podnikat jako ekonomický poradce, a proto uskutečnil následující kroky:

- a) požádal o vydání živnostenského listu a uhradil poplatek 1 000 Kč,
- b) na žádost o výpis z rejstříku trestů vylepil kolek v hodnotě 50 Kč,
- c) za zhotovení razítka zaplatil 380 Kč,
- d) za své služby obdržel v hotovosti první odměnu ve výši 3 000 Kč,
- e) z pokladny převedl částku 1 000 Kč na nově zřízený účet u KB a současně uhradil poplatek za zřízení účtu 200 Kč.

Jaké doklady bude podnikatel potřebovat k zápisu uvedených kroků do daňové evidence?

Řešení:

1. Nejprve musí pan Kvapil vložit do pokladny minimální hotovost 1 430 Kč, aby mohl hradit své počáteční výdaje a vystaví příjmový pokladní doklad (PP) na tuto částku.

2. Na částku 1 000 Kč, kterou zaplatil za vydání živnostenského listu příslušnému odboru městského úřadu, má potvrzení z tamní pokladny (krok a).
3. Potvrzení o nákupu kolku z pošty za 50 Kč (krok b).
4. Paragon na částku 380 Kč za nákup razítka (krok c).
5. Příjmový pokladní doklad na inkasovanou odměnu 3 000 Kč za provedené služby (krok d).
6. Výdajový pokladní doklad (VP) na částku 1 000 Kč převáděnou na nově zřízený bankovní účet (krok e).
7. Výpis z bankovního účtu podnikatele (BV) na částku 1 000 Kč – příjem převedeného vkladu (krok e).
8. Výpis z bankovního účtu na částku 200 Kč – výdaj za zřízení účtu (krok e).

2.6 Zákon o daních z příjmů § 7b Daňová evidence

- (1) Daňovou evidenci se pro účely daní z příjmů rozumí evidence pro účely stanovení základu daně a daně z příjmů. Tato evidence obsahuje údaje o
 - a) příjmech a výdajích, v členění potřebném pro zjištění základu daně,
 - b) majetku a dlužích.
- (2) Pro obsahové vymezení složek majetku v daňové evidenci se použijí zvláštní právní předpisy o účetnictví^{20h}), není-li dále stanoveno jinak.
- (3) Pro ocenění majetku dluhů v daňové evidenci se hmotný majetek oceňuje podle § 29, pohledávky se oceňují podle § 5. Ostatní majetek se oceňuje pořizovací cenou,³¹⁾ je-li pořízen úplatně, vlastními náklady,³¹⁾ je-li pořízen ve vlastní režii, nebo cenou určenou podle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku^{1a)} ke dni nabytí u majetku nabytého bezúplatně. Dluhy se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při převzetí pořizovací cenou. Peněžní prostředky a ceniny se oceňují jejich jmenovitými hodnotami. Pořizovací cenou pozemku je cena včetně porostu, pokud se nejedná o pěstitelský celek trvalých porostů (§ 26), bez stavby na něm zřízené. Do pořizovací ceny majetku pořízeného formou finančního leasingu se zahrnou výdaje s jeho pořízením související, hrazené uživatelem. V případě úplatného pořízení majetku a dluhů, za jednu pořizovací cenu, se cena jednotlivých složek majetku stanoví v poměrné výši k ceně jednotlivých složek majetku oceněných podle zvláštního právního předpisu,^{1a)} s výjimkou peněz, cenin, pohledávek a dluhů. Je-li v případě úplatného pořízení nemovitých a movitých věcí, majetkových práv, pohledávek a dluhů rozdíl mezi pořizovací cenou a oceněním tohoto majetku podle zvláštního právního předpisu,^{1a)} zvýšeným o hodnotu peněz, cenin, pohledávek včetně daně z přidané hodnoty, a snížený o hodnotu dluhů, záporný, postupuje se obdobně jako v případě záporného oceňovacího rozdílu při koupi obchodního závodu (§ 23).
- (4) Zjištění skutečného stavu zásob, hmotného majetku, pohledávek a dluhů provede poplatník k poslednímu dni zdaňovacího období. O tomto zjištění provede zápis. O případné rozdíly upraví základ daně podle § 24 a 25.
- (5) Poplatník je povinen uschovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neuplynula lhůta pro stanovení daně.